

Asia: VN/1007/2019

Lausuntopyyntö Yhteisöllinen kansalaistoiminta 2020 -työryhmän mietinnöstä

1. Sääntöjen vähimmäissisällön keventäminen ja uuden yhdistyksen sääntöjen kirjoittamista helpottavat olettamasäännökset – yhdistyslain 8, 10 b, 23, 24, 35, 38, 38 a, 39 a ja 40 §

Työryhmän ehdottamien uusien olettomasääntöjen perusteella, jollei säännöissä toisin määrätä:

- jäsenmaksua voidaan periä yhdistyksen kokouksen päätöksellä
- hallituksen jäseniä 3-7; hallituksen jäsenten, tilin/toiminnantarkastajan toimikausi päättyy ja uusi kausi alkaa valinnasta päättävän yhdistyksen kokouksen päättyessä
- tilikausi on kalenterivuosi
- henkilövalinnat tehdään, tilinpäätös vahvistetaan ja vastuuvapaudesta päätetään varsinaisessa yhdistyksen kokouksessa 6 kk kuluessa tilikauden päättymisestä
- kirjallinen kutsu yhdistyksen kokoukseen jäsenille 2 viikkoa ennen kokousta
- purkautuvan yhdistyksen jäljelle jäävä omaisuus on käytettävä yhdistyksen tarkoituksen edistämiseen purkamisesta päättävän kokouksen määräämällä tavalla.

Uudet olettomasäännöt perustuvat yhdistysten nykyiseen sääntökäytäntöön (mm. Patentti- ja rekisterihallituksen mallisäännöt, järjestöjen sääntömallit), joita suurin osa uusista yhdistyksistä käyttää. Tarkoitus on, ettei uusista olettomasäännöistä seuraa muutoksia vanhoille yhdistyksille.

Vastustan

Perustelut

Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki (KYT) ry on keskisuomalainen kansalaistoiminnan mahdollistaja ja kehittäjä. Kansalais- ja järjestötoiminnan kehittämistyön lisäksi neuvomme ja ohjaamme kokoluokaltaan ja toimialaltaan monenlaisia yhdistyksiä ja järjestöjä yhdistystoiminnan hallintoon liittyvissä kysymyksissä. Lausuntomme perustuu yli kymmenen vuoden kokemukseemme yhdistystoimijoiden esiin nostamista käytännön kysymyksistä.

Esitettyjen olettamasääntöjen vieminen yhdistyslakiin ei näkemyksemme mukaan helpottaisi yhdistystoimintaa, vaan päinvastoin hankaloittaisi sitä erityisesti vapaaehtois pohjalta toimivien maallikkotoimijoiden näkökulmasta. Viimeisimpien tietojen mukaan suomalaisista yhdistyksistä suurin osa, jopa 90 %, toimii vapaaehtois pohjalta (Ruuskanen, Petri. Kansalaisyhteiskunnan tila ja tulevaisuus 2020-luvun Suomessa –raportin julkistustilaisuus 22.10.2020), joka tulee huomioida tällaisia uudistuksia tehtäessä.

Emme näe perusteita tässä kohdassa esitettyjen asioiden viemiselle suoraan lakiin, vaan luontevin paikka määrittää yhdistyksen toiminnan keskeisiä reunaehtoja on yhdistyksen omat säännöt. On yhdistyksen luontevan ja laadukkaan toiminnan sekä jäsenistön näkökulmasta kaikkeinärkevintä ja selkeintä, että keskeinen toimintaa ohjaava sääntöpohja on yhdessä dokumentissa eli yhdistyksen säännöissä

On vain yhdistyksen etujen ja toiminnan kehittymisen kannalta positiivista, että sääntöjä joudutaan pohtimaan yhdistystä perustettaessa. Ehdotettu muutos mahdollistaisi edelleen kaikki poikkeamat olettamasääntöihin, jolloin mitään ei yksittäisen yhdistyksen sääntöjen tasolla välttämättä käytännössä muuttuisi, mutta itse prosessi, sääntöjen tulkinta ja lakitekstin selkeys kärsisivät.

Näemme kummallisena ehdotuksena linjauksen yhden kokouksen mallista olettamasäännöksi emmekä hahmota sille mitään selkeää taiärkevää perustetta. Monissa yhdistyksissä on pitkät perinteet kahden kokouksen mallille.

Kannattaisimme myös käytännön toiminnan näkökulmasta luontevimpana ratkaisuna, että mikäli jokin olettama yhdistyslakiin kausista (tilikausi, toiminnantarkastajan/tilintarkastajan toimikausi, hallituksen toimikausi) laitetaan, niin se olisi kaikkien näiden osalta kalenterivuosi. Näin kausista ei syntyisi niin helposti tulkintahaasteita tai epäselvyyksiä, kalenterivuosi on lähtökohtaisesti maallikon näkökulmasta helpoin ja luonnollisin hahmottaa.

Kirjallisen kutsun lähettämisen määräaika ei ole tarpeen kirjata lakiin, vaan se tulisi jatkossakin määritellä yhdistyksen säännöissä ja yhdistyksen oman toiminnan näkökulmastaärkevällä tavalla. Myös kokouskutsusta ehdotettu olettama sähköposti- tai postikutsusta on outo sekä hiukan ristiriitainen nykyisen yhdistyslain jäsenluettelovelvoitteen minimimäärään (nimi, kotipaikka) kanssa.

Yleisesti ottaen vaikutelmamme on, että olettamasäännösten lisääminen yhdistyslakiin ei käytännössä keventäisi yhdistysten hallinnollista taakkaa, vaan käytännössä lisäisi sitä. Näkemyksemme on, että myöskään rekisteriviranomaisten taakkaa se ei tulisi keventämään, sillä yhdistysten olisi joka tapauksessa tehtävä alituisen sääntömuutoksia.

Yhdistysrekisterin sääntömallit ja niiden kehittäminen sekä ohjattu yhdistyksen rekisteröiminen ovat luontevampi pohja kehittää yhdistysten sääntöjä hyvään suuntaan ja hallintoa keveämmäksi ja selkeämmäksi.

Nykyisen käytännön mukaan useat yhdistykset kutsuvat kokouksiinsa yksinkertaisesti kertomalla ajan ja paikan sekä viittauksella, että kokouksessa käsitellään "sääntömääräiset asiat". Mikäli olettamasaännökset toteutuisivat sellaisenaan täytyisi tällaisissa kutsuissa muistaa viitata jatkossa myös yhdistyslakiin, mikä osaltaan ei ainakaan helpottaisi yhdistyksen toimintaa. Käytännössä myös jäsenistön on helpompi seurata yhdistyksen toiminnan asianmukaista toteutumista, kun kaikki oleellinen löytyy säännöistä.

2. Jäsenten yhdenvertaisuusperiaatteesta nimenomainen säännös – yhdistyslain 10 a §

Työryhmä ehdottaa yhdistyskäytäntöä vastaavaa nimenomaista säännöstä yhdenvertaisuusperiaatteesta, joka selventää nykyisin suurelta osin sääntelemättömän periaatteen soveltamista yhdistyksissä. Ehdotuksen soveltamisala on huomattavasti suppeampi kuin muissa yhteisömuodoissa eikä periaatetta sovelleta yhtä tarkasti kuin muissa yhteisömuodoissa. Ehdotuksella selvennetään jäsenten yhdenvertaisen kohtelun vaatimuksen erot ja yhtäläisyydet muiden yhteisölakien, perustuslain ja hallintolainsäädännön yhdenvertaisuusperiaatteisiin ja yhdenvertaisuussäätelyyn.

Ehdotus perustuu oikeuskirjallisuuden lisäksi työryhmän selvittämään yhdistyskäytäntöön (esim. verkkokyselyt ja -keskustelut ja työpajat). Ehdotuksen perusteluissa on paljon käytännöstä nousseita esimerkkejä.

Vastustan

Perustelut

Myös nykyinen yhdistyslaki edellyttää yhdenvertaisuutta, tämä ei ole ollut ongelma käytännön yhdistystyössä tähän saakka ja tuntuu hyvin päälle liimatulta. Lisäys tulisi mahdollisesti vain aiheuttamaan ristiriitoja tulkinnan näkökulmasta ja näin ollen tuomaan haasteita. Liialliset säädökset ovat omiaan vähentämään yhdistystoiminnan houkuttelevuutta luottamushenkilöiden näkökulmasta. Tämä puolestaan voi ennemmin vähentää kiinnostusta tulla mukaan yhdistystoimintaan, kuin helpottaa yhdistystoimintaa.

3. Sallitaan 100% verkkokokoukset perinteisen yhdistyksen kokouksen tai valtuutettujen kokouksen vaihtoehtona – yhdistyslain 17 §:n 2 momentti

Verkkokokous perustuisi aina yhdistyksen sääntöihin ja jäsenten käytössä olisi kaikki perinteistä kokousta vastaavat osallistumiskeinot ("teknologia-neutraali" kokousmääritelmä, käytännössä yleensä reaaliaikainen osallistuminen). Hallitus vastaisi tarvittavista kokousjärjestelyistä.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

4. Etäosallistuminen mahdolliseksi hallituksen päätöksellä, jollei säännöissä rajoitettu tai kielletty – yhdistyslain 17 §:n 3 momentti

Ehdotuksella pyritään digitalisoinnin mahdollisuuksien käyttöön täysimääräisesti sekä, vältetään sääntömuutos- ym. Kuluja. Ehdotuksen valmistelu perustuu myönteisiin kokemuksiin ja työryhmän arvioon väliaikaisen lain aikaisesta kokouskäytännöstä.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Pitkän tähtäimen näkökulmasta yhdistysten olisi järkevä kirjata tästä asiasta myös säännöissä, jolloin jäsenistön ja yhdistyksen maallikkotoimijoiden on yksinkertaisempi ja helpompi hahmottaa toiminnan reunaehdot ja omia oikeuksiaan.

5. Jäsen- ja liittoäänestys myös hallituksen puheenjohtajasta ja hallituksen jäsenistä mahdolliseksi – yhdistyslain 17 ja 19 §

Hallitusohjelman mukainen mahdollisuus jäsen- ja liittoäänestyksen sallimiseen hallituksen tai sen puheenjohtajan valitsemiseksi perustuisi aina yhdistyksen sääntöjen määräykseen. Liittoäänestyksellä tarkoitetaan päätöksentekoa, jossa esimerkiksi puolue-yhdistyksen jäsenyhdistyksen henkilöjäsen saa äänestää puolueyhdistyksen yhdistyksen kokoukselle kuuluvasta asiasta.

Ehdotuksen ero yhdistyksen kokouksessa käsiteltävään hallituksen puheenjohtajan ja jäsenen valintaan olisi se, ettei tarvitse järjestää kokousta, jossa keskustellaan ehdokkaista. Nykyisin jäsenyhdistyksen henkilöjäsenelle ei voi antaa äänioikeutta esim. puolue-yhdistyksen puheenjohtajan tai hallituksen jäsenen vaalissa.

Ei kantaa

Perustelut

-

6. Jäsenen kyselyoikeudesta yhdistyksen kokouksessa nimenomainen säännös – yhdistyslain 25 a §

Työryhmä ehdottaa nykyistä yhdistyskäytäntöä vastaavaa nimenomaista säännöstä jäsenen kyselyoikeudesta ja yhdistyksen johdon vastausvelvollisuudesta yhdistyksen kokouksessa. Tarkoituksena on selventää, milloin nykyisin sääntelemätön kyselyoikeus ja vastausvelvollisuus on tai sitä ei ole. Ehdotus perustuu oikeuskirjallisuuden lisäksi työryhmän selvittämään yhdistyskäytäntöön (esim. verkkokyselyt ja –keskustelut ja työpajat). Ehdotuksen perusteluissa on paljon käytännöstä nousseita esimerkkejä.

Vastustan

Perustelut

Näkemyksemme on, että tämä ehdotettu lainkohta on omiaan lisäämään hallituksen jäseniin kohdistuvia velvoitteita. Erityisesti pienten, vapaaehtoisvoimin ja maallikkotiedon pohjalta toimivien

yhdistysten näkökulmasta tämä kirjaus sekä erityisesti siihen määritelty kahden viikon vastausaika kuormittavat turhaan edellä mainittuja toimijoita. Vastaaminen voisi aiheuttaa haasteellisia tulkintatilanteita.

Muutos ei ole näkemyksemme mukaan työryhmälle asetetun tavoitteen mukainen eikä helpota yhdistystoimintaa tai kannusta lähtemään mukaan siihen luottamushenkilön roolissa. Yli kymmenen vuoden yhdistysten ohjaus- ja neuvontakokemuksemme mukaan pienillä yhdistyksillä pelkkien yhdistysten kokousten koolle kutsuminen, niiden asianmukainen valmistelu ja läpivienti, voi olla iso resurssikysymys. Ehdotettu muutos vain lisäisi yhdistysten kokemaa resurssihaastetta.

7. Sallitaan päätösvallan delegointi jäseneksi ottamisen ja eroilmoituksen vastaanottamisen osalta – yhdistyslain 12 ja 13 §

Jäseneksi ottamisen osalta delegointi perustuisi sääntöihin, eroilmoituksen vastaanottamisen osalta hallituksen päätökseen. Tarkoituksena on helpottaa digitaalisten palveluiden mahdollisuuksien hyödyntämistä jäsenasioissa (esim. liiton jäsenpalvelujärjestelmää hyödynnetään jäsenyhdistyksen jäsenasioiden hoidossa).

Ei muutosta jäsenen erottamiseen (ei perusteita sallia delegointia)

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

8. Hallituksen huolellisuus- ja lojaliteettivelvollisuudesta ja velvollisuudesta huolehtia yhdistyksen hallinnon järjestämisestä nimenomaiset säännökset. Nimenomainen lain tai sääntöjen vastaisten päätösten täytäntöönpanokielto – yhdistyslain 35 §

Työryhmän ehdotuksen tarkoituksena on selventää yhdistyksen hallituksen yleisiä tehtäviä. Ehdotuksessa on otettu huomioon myös tilanne, jossa vastuu päivittäisesti johtamisesta on toimitusjohtajalla (esim. rajoittaa nimenomaisesti hallituksen vastuuta kirjanpidosta ja varainhoidosta).

Vastustan

Perustelut

Sääntelyn lisääminen aiheuttaa epätietoisuutta eikä tuo lisää joustavuutta yhdistysten toimintaan. Emme näe järkevänä, että yhdistyslakiin lisätään hallituksen kokouksia tai muitakaan hallituksen toimintaa koskevia velvoitteita, koska nykyinen laki mahdollistaa hyvin joustavan toiminnan hallitukselle, mm. nopeallakin aikataululla toteutetut sähköpostikokoukset.

Ehdotettu muutuskirjaus on maallikkolukijan näkökulmasta epäselvä, ja jättää hyvin tulkinnanvaraiseksi sen miten erilaisia päätöksiä tulisi kirjata ja niistä tietoa säilyttää. Kokousta

pitämättä syntyneiden päätösten käsite on vaikea, ennemmin lähtisimme laajentamaan kokouksen käsitettä, jos jotain aiheesta päädytään lakiin kirjaamaan.

Näkemyksemme mukaan tällainen "kokousten ulkopuolinen päätöstoiminta" voi näyttäytyä myös hankalana toiminnan- ja tilintarkastajien näkökulmasta, kun erilaisten "päättös materiaalien" kirjo kasvaa ja osa päätösaineistoista voi lain epäselvyyden vuoksi myös jäädä uupumaan.

9. Sallitaan myös yhdistyksille toimitusjohtaja-toimielin – yhdistyslain 35 a §

Työryhmä ehdottaa, että yhdistyksen säännöissä voitaisiin määrätä toimielin-toimitusjohtajan valitsemisesta. Mahdollisuus sallitaan kaikille yhdistyksille (ei esim. koko- eikä toimialarajoja). Toimitusjohtaja vastaa hallituksen ohjauksessa ja valvonnassa yhdistyksen päivittäisestä johtamisesta. Hallitus valitsee ja erottaa toimitusjohtajan, joka ei ole työsuhteessa yhdistykseen. Ehdotus ei vaikuta yhdistysten nykyisten toiminnanjohtajien, pääsihteerien ym. työsuhteisiin.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Jäämme pohtimaan ehdotuksen todellista tarvetta, sillä toimielinmuotoisen toimitusjohtajan käytäntö kumpuaa vahvasti muiden yhteisömuotojen toiminnoista, joiden toimintalogiikka on lähtökohtaisesti erilainen kuin yhdistysten. Näemme hyvänä ja kannatettavana, että toimitusjohtaja-toimielimen käyttö edellyttäisi nimenomaista ilmaisua yhdistyksen säännöissä. Tämä muutos voisi keventää hallituksen jäsenten halua lähteä mukaan (vastuun väheneminen) ja selventää toimitusjohtajan asemaa.

10. Yhdistyksen johdon esteellisyyssääntelyn tarkistus – yhdistyslain 37 §

Työryhmän ehdottamaa esteellisyyssääntelyä sovellettaisiin hallituksen jäseniin, (ehdotettavaan) toimitusjohtajaan ja muuhun sääntöjen perusteella hallintotehtävää hoitavaan toimihenkilöön (nykyisin kaikki toimihenkilöt).

Tarkoitus on selventää vastuusuhteita yhdistyksessä: hallitus ja mahdollinen toimitusjohtaja vastaavat yhdistyksen toiminnan järjestämisestä niin, että intressiristiriitatilanteita ei synny ja/tai ne tunnistetaan ja niissä toimitaan asianmukaisesti.

Työryhmän ehdotuksella selvennetään esteellisyyden perusteita siten, että yksityinen etu voi olla esteellisyyseruste vain, jos toimi poikkeaa yhdistyksen tavanomaisesta toiminnasta tai tavanomaisista ehdoista. Lisäksi selvennetään sitä, milloin välillinen etu johtaa ja ei johda esteellisyyteen.

Vastustan

Perustelut

Näkemyksemme mukaan ehdotettu muutos ei selkiytä yhdistystoimintaa ja voi aiheuttaa tulkintahaasteita (esim. tavanomainen toiminta ja tavanomaiset ehdot). Näemme muutosehdotuksen tarpeettomana lisäyksenä lakiin, sillä esteellisyydestä on sanottu jo riittävän selkeästi nykyisessä yhdistyslaissa. Kokonaisuuden näkökulmasta lisääntyvä sääntely ei kannusta lähtemään mukaan yhdistystoimintaan luottamushenkilöksi/hallitukseen eikä näin ollen vie kohti

tälle uudistustyölle asetettuja tavoitteita. Ymmärryksemme mukaan monilla isoilla järjestöillä, joiden toiminnan näkökulmasta tällainen lisäys lakiin voisi olla tarpeellisempi, on joka tapauksessa olemassa monia toimintaa ohjaavia ja hyvää hallintoa tukevia säännöstöjä, kuten johtosääntö.

11. Pienimmille yhdistyksille sallitaan helpotettu tilinpito – yhdistyslain 37 a §

Työryhmä ehdottaa, että jos yhdistyksen tuotot ovat enintään 30 000 €/v, se voi soveltaa kirjanpitolakia kevyempää tilinpidonormistoa, joka perustuu maksuperusteiseen yksinkertaiseen kirjanpitoon. Tarkoituksena on tulojen, menojen, varojen ja velkojen erillään pitäminen. Tilinpitoon ei kuulu pakollisen tilinpäätöksen laatimista, jos tilinpito pidetään säännöllisesti (vähintään kuukausittain) jäsenenä nähtävänä. Lisäksi tilinpito-mallissa on mahdollisuus tilinpäätöstä kevyempään vuosilaskelmaan.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Kevyemmän tilinpidon mahdollistaminen on konkreettinen yhdistystoimintaa helpottava tekijä. Kokemuksemme mukaan yksi yhdistystoiminnan tällä hetkellä haasteellisimmista kohdista on nimenomaan pieniin yhdistystoimijoihin kohdentuvat liiallisiksi ja raskaiksi koetut taloushallinnon velvoitteet. Nykyisen lain vaatimusten mukaisen osaamisen omaavia henkilöitä on jo nyt haasteellista löytää pienten yhdistysten toimintaan, sillä kirjanpito ja taloushallinto vaativat osaamista, jota maallikkotoimijoilla ja vapaaehtoisilla harvoin on.

Näemme kevyemmän tilinpidon ajatuksen erinomaisena ja aidosti yhdistys- ja kansalaistoimintaa helpottavana, mutta tässä pykälässä on kokonaisuutena vielä korjattavaa ja täsmennettävää. Muutamat tekstikohdat ja muotoilut ovat hyvin vaikeatulkintaisia. Lisäksi pykälä on hyvin pitkä, mikä osaltaan voi haastaa sen tulkintaa.

Katsomme, että erityisesti jäsenten oikeus saada tilinpito nähtävilleen jokaiselta päättyneeltä kalenterikuukaudelta ja siihen liittyvä aikataulusäädökset ovat kohtuuttomia. Tällainen toimintamalli tulisi lisäämään suhteettomasti pienten, vapaaehtoisyhdistysten luottamushenkilöiden työtaakkaa, ja voisi olla käytännössä haastavaa toteuttaa esim. kesä- ja loma-aikoina lain vaatimissa puitteissa. Jäämme myös pohtimaan kuinka moni yhdistyksen jäsen aidosti haluaa saada tiedon kuukausitasolla tai aiheuttaako tämä uusia mahdollisia ristiriitatilanteita ja pykälän väärinkäyttöä jäsenistön osalta. Lisäksi yhdistyksen jäsenen oikeudet tarkastella yhdistyksen tilinpitoa olisivat käytännössä kevennettyä tilinpitoa käyttävässä yhdistyksessä muita yhdistyksiä suuremmat.

Ehdotuksessa mainitaan, että käytännössä maksunvälittäjän tiliotetta voitaisiin käyttää tilinpidon perusteena. Tämä vaikuttaa yhdistyksen luottamushenkilöiden näkökulmasta hyvältä toimintatavalta, mutta voi aiheuttaa haasteita mikäli samainen tiliote tulee kuukausittain toimittaa jäsenten nähtäväksi ja se sisältää esimerkiksi henkilötietoja tai salassa pidettäviä tietoja.

12. Yhdistysten yhdistymiseen uusi vaihtoehto – yhdistyslain 42 a – 42 c §

Työryhmä ehdottaa vaihtoehtoista sopimukseen perustuvaa yhdistymisjärjestelyä, jolla pyritään helpottamaan erityisesti suurempien yhdistysten yhdistämistä. Ehdotus sisältää varojen ja velkojen yleisseuraannon ja järjestelyn kaikkien oikeusvaikutusten (mm. uuden yhdistyksen perustaminen, sääntömuutos, jäsenyyksien siirtyminen, yhdistyvän yhdistyksen purkautuminen) voimaantulon saman aikaisesti rekisteröinnillä. Yleisseuraanto vähentää olennaisesti varojen ja vastuiden yksilöintiin ja ”järjestämiseen” liittyvää selvittelyn tarvetta.

Velkojen yleisseuraannon vuoksi ehdotus sisältää velkojansuojamenettelyn.

Ei kantaa

Perustelut

-

13. Muut kommentit työryhmän muutosehdotuksesta yhdistyslain osalta

Yhdistyslain 17 §:n 1 momentti (perinteisen kokouksen määritelmä), 22 § (viittauksen selvennys), 24 §:n 2 momentti (kokouskutsun sisältö etäosallistumisesta, verkkokokouksesta ja ennakoilmoittautumisesta), 25 §:n 2 momentti (ennakoilmoittautumisvelvollisuuden sisällön tarkistus), 26 § (toimitusjohtajan esteellisyys yhdistyksen kokouksessa), 27 §:n 2 momentti (jäsen- ja liittoäänestystä koskevan helpotetun sääntömuutoksen soveltamisalan rajoitus, joka liittyy jäsen- ja liittoäänestyksen käyttöalan laajentamiseen), 29 § (avoin äänestys mahdolliseksi myös suhteellisessa vaalissa), 30 § (äänestys- ja vaalijärjestysvaatimuksen rajoittaminen jäsen- ja liittoäänestykseen), 32 § (moiteoikeus myös toimitusjohtajalle), 33 § (kanneoikeus myös toimitusjohtajalle), 39 § (toimitusjohtajan vahingonkorvausvelvollisuus ja johdon vahingonkorvausvastuun rajoittaminen muuta yhteisö- ja säätiölainsäädäntöä vastaavasti), 40 § (pakollisen lopputilityskokouksen tilalle lopputilityksen saatavana pitovelvollisuus), 43 § (lakkautettavan yhdistyksen varojen käyttäminen), 48 § ja 52 § (mahdollisen toimitusjohtajan huomioon ottaminen perus- ja muutosilmoituksessa yhdistysrekisteriin), voimaatulosäännös (ehdotetaan tulemaan voimaan 1.7.2022), siirtymäsäännökset (kokouskutsuajan ja ennakoilmoittautumisen määräajan suhde, ennen lain muutosta käytössä ollut toimitusjohtaja-nimike ja vahingonkorvausvastuu ennen lain muutosta aiheutetusta vahingosta).

-

14. Muut yhdistyslakiin tai siihen liittyviin suosituksiin (esim. hyvä hallintotapa) tai ohjeisiin liittyvät kommentit

Tässä voit kommentoida yhdistyslakia siltä osin kuin asiaa ei ole käsitelty työryhmän mietinnössä.

Katsomme, että kokonaisuutena ehdotetut muutokset eivät edistä yhdistys- ja kansalaistoiminnan helpottamista. Lakisäätelyn lisääminen ja monimutkaiset olettasäännöt voivat jopa aiheuttaa sen, että yhdistystoiminta koetaan jatkossa entistä vaikeammaksi ja monimutkaisemmaksi. Käytännössä erityisesti olettasäännöt voivat helpottaa yhdistyksen perustamisprosessia teknisesti, mutta käytännön toiminnan näkökulmasta ne luovat lähinnä uusia mutkia ja tulkintaryteikköjä. Näkemyksemme mukaan kompastuskivi tällä hetkellä ei ole yhdistyksen perustaminen, vaan sen toiminnan toteuttaminen lain ja sääntöjen puitteissa. Kokonaisvaikutus muutoksilla voi olla jopa negatiivinen. Kaikkiaan vaikuttaisi siltä, yhdistyksille tulee enemmän tämän myötä velvoittavia kohtia.

15. Uusi toimintaryhmälaki

Työryhmän ehdotuksen mukainen uudessa laissa säänneltävä toimintaryhmä on yhdistystoiminnalle vaihtoehtoinen kansalaistoiminnan organisointimuoto. Toimintaryhmä edistää yhteisen aatteellisen tarkoituksen toteutumista. Tarkoituksena ei voi olla voiton tai muun taloudellisen edun hankkiminen siihen osalliselle.

Toimintaryhmän sisäisissä suhteissa on laaja sopimusvapaus – ei esim. pakollista hallitusta eikä jäsenten kokousta. Toimintaryhmän sisäinen viestintä ja päätöksenteko voidaan toteuttaa siten esim. some-palvelussa.

Toimintaryhmä syntyy rekisteröinnillä (PRH:een toimintaryhmärekisteri). Rekisteröinti on määräaikainen (3 vuotta). Jos rekisteröintiä ei uusita, toimintaryhmä poistetaan rekisteristä.

Rekisteröity toimintaryhmä on oikeushenkilö. Toimintaryhmällä on ainakin yksi edustaja, jolla voi edustaa ryhmää kaikissa toimissa. Toimintaryhmän puolesta toiminut ja tointa koskevaan päätökseen osallistunut ryhmän edustaja ja jäsen vastaavat henkilökohtaisesti, jos velkoja ei saa suoritusta toimintaryhmältä. Ryhmän edustaja ja jäsen voivat milloin tahansa erota.

Toimintaryhmän kevennetty tilinpito (ks. Edellä kysymys 11. pienistä yhdistyksistä), jos tuotot enintään 30 000 €/v eikä muuta säännöissä tai päätetty. Toimintaryhmälakiin lisäksi säännökset oikeuspaikasta, toimintaryhmän edustajan vahingonkorvausvelvollisuudesta, toimintaryhmän purkamisesta, konkurssista, muuttamisesta rekisteröidyksi yhdistykseksi ja rangaistusvastuusta.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Lähtökohta-ajatus on äärimmäisen hyvä, mutta ehdotus mahdollistaa käytännössä todella suuria ongelmatilanteita. Perustamisen yksinkertaisuus ei ole ratkaisu kaikkeen, vaan käytännön toiminnan pitäisi olla järkevää ja avointa. Seurantaryhmän esittämät epäilykset ovat varteenotettavia ja tällaisen toimintaryhmälain valmistelussa ehdottoman vakavasti harkintaan otettavia.

Mielestämme pelkkä sähköinen perustamismenettely ei tue aitoa osallisuutta ja laaja-alaisesti aktiivista kansalaistoimintaa ja perustelut sille kumpuavat vain rekisteriviranomaisen omasta resurssinäkökulmasta. Kaikilla ihmisillä ei nyt eikä tulevaisuudessakaan välttämättä ole sähköisen asioinnin mahdollisuutta, ja nämä toimijat jäävät nyt toimintaryhmä-toimintamuodon ulkopuolelle. Miten varmistetaan, että myös yhteiskuntamme heikommassa asemassa olevat henkilöt pystyvät tulevaisuudessakin osallistumaan aktiivisina yhteiskunnan jäseninä kansalaistoimintaan?

16. Mietinnön yleisperusteluiden kommentit

Tässä voit kommentoida työryhmän mietinnön yleisperusteluita

Yleisperustelut sisältävät työryhmän

- selvitykset yhdistyslainsäädännön sisällöstä ja yhdistyskäytännöstä, muusta yhteisölainsäädännöstä vastaavien asioiden osalta ja yhdistystoiminnan sääntelyn ulkomaiden lainsäädännössä,
- arvion nykytilasta ja toimeksiannon mukaiset tavoitteet,
- määrittämät sääntelyvaihtoehdot, arvion vaihtoehdoista ja työryhmän ehdotuksen yleiset perustelut

kunkin asian osalta, sekä

- ehdotuksen riippuvuuden muista hankkeista ja suhteen valtion talousarvioesitykseen

-

Muut kommentit

Voitte kirjoittaa muut kommentinne alla olevaan tekstikenttään

-

Sivonen Tiina
Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry